

Monitieteisesti lukemisen hoitavasta vaikutuksesta

Kosonen, Päivi & Ihanus, Juhani (toim.) (2022). *Hoitava lukeminen. Teoreettisia ja käytännöllisiä näkökulmia lukemistyöhön*. Vastapaino. 393 sivua.

KIRJALLISUUSTIETEEN dosentti Päivi Kosonen ja kulttuuripsykologian tutkija ja dosentti Juhani Ihanus ovat toimittaneet artikkelikokoelman, jonka näkökulmina hoitavaan lukemiseen ovat kirjallisuudentutkimus, kirjallisuusterapia, psykologia, psykoterapia, kasvatustiede, neurotiede ja kirjasto-työ. Toimittajat eivät kertomansa mukaan ole laatineet opaskirjaa vaan pikemminkin tutkimukseen perustuvan teoksen lukemisesta. Teoreettisen pohdinnan lisäksi kirja sisältää paljon käytännöllisiä näkökulmia lukemisen hoitavista ulottuvuuksista.

KIRJALLISUUDESTA SAA VERTAISTUKEA

Hoitava lukeminen koostuu neljästä osasta, joista ensimmäisessä paneudutaan hoitavan lukemisen historiaan ja tulevaisuuteen. Toisessa osassa tarkastellaan lukemisen teoreettisia ja tutkimuksellisia näkökulmia, ja pureudutaan muun muassa lukemisen psykologiaan, emootioihin ja kehollisiin vaikutuksiin. Kolmas osa tarjoaa tutkimukseen ja käytäntöön perustuvia esimerkkejä lukemisesta yhteisöllisissä tilanteissa, kuten lukupiireissä. Lisäksi tarkastellaan lukemista kirjastoympäristössä sekä fiktiivisten tekstien lukemis-

ta osana lääkäriopintoja. Neljäs osa käsittelee kirjallisuusterapiaa ja lukemista sen eri konteksteissa.

Monelle lienee tutumpaa ajatella kirjallisuuden terapeuttisia vaikutuksia luovan kirjoittamisen kautta. Lukemisen näkökulmaa terapeuttisena välineenä ei ehkä yhtä herkästi tule ajatelleeksi. Tutkimuksessa hoitava lukeminen on kuitenkin tuttu ilmiö. Asiakaan ei ole uusi, minkä jokainen kaunokirjallisuutta lukenut tietää omasta kokemuksestaan: lukukokemus ja sen merkitys silmien avaajana, henkilökohtaisten samastumisen ja ristiriitojen kirkastajana tai elämän suurten kysymysten herättäjänä on juuri se syy, miksi haluamme lukea ja syventyä uusiin teksteihin alati uudestaan.

AUTOFIKTIOSTA TUKEA LÄÄKÄRIN TYÖHÖN

Hoitava lukeminen on suunnattu erityisesti kirjastohenkilöstölle, äidinkielen ja kirjallisuuden opettajille, kirjallisuuden tutkijoille, sanataide- ja kirjallisuusterapiaohjaajille sekä taide- ja psykoterapeuteille. Se sopii lisäksi kaikille muille lukemisen vaikutuksista kiinnostuneille. Kirjassa käsitellyistä teemoista opinnäytteitä tekevät opiskelijat hyötyvät teoksen kattavasta teoreettisesta tarkas-

telusta ja lähdeluettelosta, onhan teos vertaisarvioitu.

Itsekin useita eri kirjallisuudenlajeja käyttävänä kirjailijana kiinnostuin erityisesti teoksen käytännön sovelluksista. Esimerkiksi Laura Karttusen artikkeli siitä, miten lääkäriopiskelijat ammentavat oppia ja ymmärrystä fiktiivisestä kirjallisuudesta tulevaan potilastyöhönsä puhutteli minua jo siksi, että olen kirjoittanut narratiivisen esseeteoksen *Sekunnit ennen kaatumista* (Tuumakustannus 2022), jossa käsitelen omaa sairastumistani ja sen mukanaan tuomaa elämänmuutosta. Tuntuu kutkuttavalta ajatella, mitä kaikkea tulevat lääkärit voisivat ammentaa autofiktiosta, jossa ihmisen elämää kuvataan pintaa syvemmltä. Erityisen kiinnostavia ovat lisäksi lukupiirejä käsittelevät artikkelit, joissa kuvataan lukemisen yhteisöllisiä merkityksiä.

Kirjallisuuden lukeminen tarjoaa välineitä ymmärtää itseä, muita ja laajempia ilmiöitä. *Hoitava lukeminen* onkin erityisen kiin-

KIRJASTA SAA TUTKIMUKSEEN JA KÄYTÄNTÖÖN PERUSTUVIA AJATUKSIA, VINKKEJÄ JA OIVALLUKSIA KIRJALLISUUDEN JA LUKEMISEN MAHDOLLISUUKSISTA TERAPIATYÖSSÄ.

nostava ja tärkeä teos terapiatyötä tekeville, sillä siitä saa tutkimukseen ja käytäntöön perustuvia ajatuksia, vinkkejä ja oivalluksia kirjallisuuden ja lukemisen mahdollisuuksista terapiatyössä. Kun ihminen on lukossa oman elämänsä kanssa – olipa kyse trauman tai jonkin muun kriisin käsittelystä – taide tarjoaa keinoja lukkojen avaamiseen, erityisesti terapia-ammattilaisen ohjauksessa. Joskus taas vapaamuotoinen yhteisöllinen keskustelu vaikkapa lukupiirissä voi tuoda oivalluksia eteenpäin.

TUTKIMUKSEN POHJALTA KÄYTÄNNÖLLISESTI

Koska kirja sisältää paljon käytännön esimerkkejä lukemisen hoita-

vasta käytöstä eri tilanteissa, se on helppolukuinen vahvasta tieteellisestä olemuksestaan huolimatta. On myös mukava löytää tuttuja esimerkkejä kaunokirjallisuudesta, jota on itse lukenut, ja kuulla, miten sitä on käytetty hoitavan lukemisen lähteenä.

Hoitava lukeminen sisältää suuren määrän lähteitä, mikä auttaa ilmiöön syvemmälle hakeutuvia. Samaa tarkoitusta palvelee johdanto, jossa esitellään kirjoittajat taustoineen ja aloineen. Sen sijaan kirjasta puuttuvat toimittajien esitelyt, jotka olisivat hyödyllinen lisä ainakin alaa heikommin tuntevalle lukijalle.

Avartavan ja mielenkiintoisen teoksen luettuani uskon pohtivani uusin silmin omia tekstejäni, lukupiirikokemuksiani ja terapiatyötä.

Kirjallisuus, kuten taide laajemminkin, voi olla väline ihmisen syvimpien tunteiden käsittelyyn, ja tähän *Hoitava lukeminen* tarjoaa monia ajatukseni.

HANNELE CANTELL

KT, FM, dosentti, vanhempi yliopistonlehtori
kasvatustieteellinen tiedekunta
Helsingin yliopisto

 <https://orcid.org/0000-0003-4675-1881>